SEZONA 1921/22 · ŠTEVILKA 14

GLEDALIŠKI LIST

IZDAJA UPRAVA NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI · UREJA MILAN PUGELJ

CENA 2 D.

Spored za 14. teden.

Drama

Sreda,	4. januarja — **Peterčkove poslednje sanje.**	C
Četrtek,	5. januarja — **Roza Berndova.**	D
Petek,	6. januarja, **ob treh popoldne.** — **Peterčkove poslednje sanje.**	Izven.
Petek,	6. januarja, **ob osmih zvečer.** — **Pohujšanje v dolini šentflorjanski.**	Izven.
Sobota,	7. januarja — **Borba.**	E
Nedelja,	8. januarja, **ob treh popoldne.** — **Peterčkove poslednje sanje.**	Izven.
Nedelja,	8. januarja, **ob osmih zvečer.** — **Roza Berndova.**	Izven.
Poned.,	9. januarja — **Pampeliška.**	B
Torek,	10. januarja — Zaprto.	

Opera

Sreda,	4. januarja — **Werther.**	A
Četrtek,	5. januarja — **Faust.** V prid Udruženju gledaliških igralcev.	Izven.
Petek,	6. januarja — **Rigoletto.**	Izven.
Sobota,	7. januarja — **Evangeljnik.**	B
Nedelja,	8. januarja — **Faust.**	Izven.
Poned.,	9. januarja — Zaprto.	
Torek,	10. januarja — **Boris Godunov.**	C

Začetek ob 8. Konec ob 11.

Peterčkove poslednje sanje

Božična povest v štirih slikah. Spisal Pavel Golia.

Režiser: O. ŠEST.

I. Jezušček obdaruje bolnega Peterčka.

Peterček . . . . . gna Vera Danilova.
Babica . . . . . ga Juvanova.
Berač, Čarodej Grča . . . . . g. Peček.
Mamica . . . . . ga Wintrova.
Mesec, princ lazurnih dalj . . . . . g. Lipah.
Jezušček, Marija, sv. Jožef.

II. Pri kralju Matjažu.

Peterček . . . . . gna Vera Danilova.
Čarodej Grča . . . . . g. Peček.
Mesec, princ lazurnih dalj . . . . . g. Lipah.
Mamica . . . . . ga Wintrova.
Kralj Matjaž . . . . . g. Danilo.
Kraljica Alenka . . . . . ga Avgusta Danilova.
Kraljična Alenčica . . . . . gna Mira Danilova.
Poveljnik telesne straže . . . . . g. Železnik.
Prvi vojščak . . . . . g. Kralj.
Drugi vojščak . . . . . g. Šubelj.
Tretji vojščak . . . . . g. Strniša.
Vratar . . . . . g. Drenovec.
Glasnik . . . . . g. Bitenc.
Matjaževi vojščaki in vitezi, paži.

III. Sveta noč v gozdu.

Peterček . . . . . gna Vera Danilova.
Čarodej Grča . . . . . g. Peček.
Mesec . . . . . g. Lipah.
Mamica . . . . . ga Wintrova.
Oče Hrast, župan gozdov gorjanskih . . . . g. Gregorin.
Čarodejka Bukva . . . . . gna Rakarjeva.
Meglica-Krasotica . . . . . ga Šaričeva.
Palček-Strahopetček . . . . . gna Gorupova.
Jezušček . . . . . * * *
Marija . . . . . * * *
Sv. Jožef . . . . . * * *
Gašper, Miha, Baltazar, Sv. trije kralji . . . . . g. Daneš. g. Šest. g. Gaberščik.
Angeli, Palčki, Palčice, gozdno prebivalstvo: drevesa, živali itd.

IV. Jezušček odpelje Peterčka k mamici.

Peterček . . . . . gna Vera Danilova.
Mamica . . . . . ga Wintrova.
Berač . . . . . g. Peček.
Babica . . . . . ga Juvanova.
Bog Oče, Jezušček, Marija, sv. Jožef, sv. Trije kralji, sv. Miklavž, svetniki, angeli.

Začetek ob 8. Konec po 11.

ROZA BERNDOVA

Igrokaz v petih dejanjih. Spisal G. Hauptmann. Poslovenil Jos. Wester.

Režiser: O. ŠEST.

Bernd, oskrbnik v p. . . . . g. Daneš.
Roza, Martica } njegova otroka { . . . . . ga Danilova. . . . . gna Gorjupova.
Krištof Flamm, graščak . . . . . g. Peček.
Gospa Flammova . . . . . ga Borštnikova.
Artur Streckmann, strojnik . . . . . g. Gaberščik.
Avgust Keil, knjigovez . . . . . g. Železnik.
Hahn, Heinzel, Goliš, Stara Goliševka, Kleinert } delavci na polju { . g. Strniša. . g. Šest. . g. Medven. . gna Rakarjeva. . g. Lipah.
Velika dekla, Mala dekla, Hišna } pri Flammovih { . . . gna Rovanova. . . . gna Zimčeva. . . . gna Šturmova.
Orožnik . . . . . g. Smerkolj.

Začetek ob 8. Konec ob 10.

Pohujšanje v dolini šentflorjanski.

Farsa v treh dejanjih. Spisal Ivan Cankar.

Režiser: O. ŠEST.

Krištof Kobar, imenovan Peter	g. Kralj.
Jacinta	ga Šaričeva.
Župan	g. Gregorin.
Županja	ga Juvanova.
Dacar	g. Plut.
Dacarka	ga Wintrova.
Ekspeditorica	gna Rakarjeva.
Učitelj Sviligoj	g. Gaberščik.
Notar	g. Daneš.
Štacunar	g. Ločnik.
Štacunarka	gna Rovanova.
Cerkovnik	g. Rogoz.
Debeli človek	g. Česar.
Popotnik	g. Železnik.
Zlodej	g. Peček.
I. gost	g. Medven.
II. gost	g. Lipah.
I. sluga	g. Šubelj.
II. sluga	g. Smerkolj.

Godi se v dolini šentflorjanski ob današnjih časih.

Začetek ob 8. Konec krog 11.

BORBA

(Strife.)

Drama v treh dejanjih (štirih slikah). Spisal John Galsworthy. Prevel O. Župančič.

Režiser: O. ŠEST.

John Anthony, predsednik upravnega sveta trenarthske kositrarne . . . . . g. Šest.
Edgar Anthony, njegov sin, } upravni svetniki } g. Drenovec.
Frederic Wilder, } upravni svetniki } g. Strniša.
William Scantlebury, } trenarthske kositrarne } g. Peček.
Oliver Wanklin, } trenarthske kositrarne } g. Plut.
Henry Tench, tajnik . . . . . g. železnik.
Francis Underwood, ravnatelj tovarne . . g. Gaberščik.
Simon Harness, zastopnik strok. organizacije g. Kralj.
David Roberts, } delavski odbor } . . . g. Rogoz.
James Green, } delavski odbor } . . . g. Kovič.
John Bulgin, } delavski odbor } . . . g. Medven.
Henry Thomas, } delavski odbor } . . . g. Danilo.
George Rous, } delavski odbor } . . . g. Gregorin.
Henry Rous, } delavci v tovarni } . . . g. Šubelj.
Lewis, } delavci v tovarni } . . . g. Gabrič.
Jago, } delavci v tovarni } . . . g. Kuratov.
Ewans, } delavci v tovarni } . . . g. Lipah.
Davies, } delavci v tovarni } . . . g. Bitenc.
Rdečelas fant } delavci v tovarni } . . . g. Kudrič.
Frost, sluga pri Johnu Anthonyju . . . g. Smerkolj.
Enid, žena Underwoodova, hči Johna Anthonyja . . . . . gna Wintrova.
Ana, žena Robertsova . . . . . ga Danilova.
Madge, hči Thomasova . . . . . ga Juvanova.
Rousovka, mati Georgea in Henryja Rousa gna Rovanova.
Bulginka, žena Bulginova . . . . . gna Gorjupova.
Yevovka, žena nekega delavca . . . . gna Rakarjeva.
Jan, Madgein brat . . . . . * * *

Več štrajkujočih delavcev.

Godi se v Walesu 7. februarja dopoldne in popoldne do šestih; štrajk je trajal že vso zimo.

Začetek ob 8. Konec ob 11.

PRINCESA PAMPELIŠKA.

Pravljica v osmih slikah z godbo in plesom. Češki spisal Jaroslav Kvapil. Poslovenil Anton Funtek. Pesmi vglasbil Fr. Herzog.

Režiser: DANILO.

Ubogi kralj	g. Daneš.
Princesa Pampeliška	gna V. Danilova.
Njena dojka	gna Rakarjeva
Obrednik	g. Smerkolj
Kuhar	g. Strniša
Mogočni princ španski	g. Gaberščik
Vojvoda	g. Medven
Vojak	g. Bitenc
Honza	g. Drenovec
Mama	ga Danilova
I. pastir	g. Šubelj
II. pastir	gna S. Danilova.
III. pastir	gna Gorjupova
Sosedova hči Dorka	gna M. Danilova
Primator krepostnega mesta	g. Ločnik
Odbornik	g. Lipah
Primatorjev sin	g. Peček
Njegov prijatelj	g. Kralj
Stražnik	g. Gregorin
Potepuh	g. Terčič.

Sedem zamorčkov, vile, španski vojaki, stražniki.

Nove dekoracije naslikal g. Skružny.

Prvo dejanje: Kako je princesa Pampeliška utekla ubogemu kralju, in kako jo je Honza našel.

Drugo dejanje: Kako so princeso Pampeliško in Honza zaprli v ječo in kako sta ušla.

Tretje dejanje: Kako je princesa Pampeliška Honzi odcvetala in kako mu je odcvela.

Četrto dejanje: Kako je odnesel princeso Pampeliško sneženi metež v zrak.

(Pampeliška pomeni slovensko regrat.)

Začetek ob 8. Konec okrog 11.

WERTHER

Opera v štirih dejanjih. Besedilo napisali po Goetheju E. Blau, P. Milliet in G. Hartmann. Prevel M. Pugelj. Vglasbil J. Massenet.

Dirigent: A. NEFFAT. Režiser: F. BUČAR.

Werther (tenor) . . . . . g. Kovač.
Lota (mezzosopran) . . . . . ga Kavčnik-Thierry-jeva.
Albert (bariton), Lotin ženin . . . . . g. Romanowski.
Bailli, Lotin oče (bas) . . . . . g. Zupan.
Zofija, Lotina sestra (sopran) . . . . . gna Thalerjeva.
Schmidt (tenor), Ivan (bas) — prijatelji Baillijevi — g. Bratuž., g. Zorman.
Brühlmann (bas) . . . . . g. Erklavec.
Katica (sopran) . . . . . ga Erklavčeva.
Otroci Baillijevi, meščani in meščanke, sluge.

Godi se v okolici in v mestu Wetzlar na Nemškem od julija do decembra leta 1788. — Dekoracije izdelala gg. Fajtinger in Magolič.

Prva predstava se je vršila 16. februarja 1892 v dvorni operi na Dunaju. V Parizu so opero prvič igrali 16. januarja 1893 v „Opéra-Comique".

I. Baillijev dom. Bailli, oče Lotin, stanuje v gradiču nekega kneza blizu malega mesteca na Nemškem. Na terasi stanovanja uči svoje otroke peti božično pesem, kar pridejo prijatelji in znanci po Loto, ki je ž njimi vred povabljena na ples. Werther, ki je tudi povabljen na ples, pride, občuduje ta krasni kotiček preproste domačije. Lota poskrbi pred odhodom na ples še vse potrebno in dá otrokom kruha kot namestnica umrle matere, potem odide z Wertherjem na ples. Albert, Lotin ženin, se vrne iz potovanja, obžaluje, da Lote ni doma in reče, da pride jutri. Werther in Lota se vrneta s plesa, on ji razodene svojo ljubav, ona pa mu pove, da je nevesta Albertova. Werther odide nesrečen.

II. Pod lipami. Albert in Lota sta poročena. V cerkvi je služba božja, ljudstvo prihaja, med njimi tudi Albert in Lota.

Werther vidi zakonsko dvojico in da duška svoji nesreči v otožnem spevu. Ko gre Albert mimo, nagovori Wertherja rekoč, da mu je znano, da ljubi Loto, toda on to rad odpusti. Werther se mu srčno zahvali za prijateljsko zaupanje in obljubi, da se odreče tej sreči. Zofija, Lotina sestra, pride s cveticami, namenjenimi župniku, ki slavi danes 50 letnico svoje poroke. Zofija nagovarja Wertherja, naj tudi on pride na današnjo slavnost, kjer bodo tudi plesali, in odide v župnišče. Werther očita sam sebi laž, češ, Albertu ni povedal resnice, in hoče oditi, ali Lota mu stopi nasproti iz cerkve gredoč. V njiju razgovoru se pokaže, da hoče ostati zvesta svojemu soprogu, da se morata ločiti, četudi ne za vekomaj. Odhajajoča reče Wertherju, naj jo poseti božični dan.

III. Lota in Werther. Lotina soba. Lota se spominja Wertherja, čita njegova pisma ter prosi Boga, naj ji iztrga to ljubezen iz srca. Nenadno vstopi Werther. V daljšem razgovoru ji zatrjuje nepremagljivo ljubezen, roteč jo, naj prizna resnico, naj bo njegova. Lota se bori, se obvladuje ali konečno zmaga ljubezen, ne brani se več njegovega objema. Ko se zave, kaj je storila, zbeži v sosedno sobo. Werther v obupu sklene usmrtiti se. — Albert se vrne domov, vidi odprte duri in prazno sobo, pokliče Loto, zapazi njeno zadrego ter vpraša, kdo da je bil baškar tu. Sluga prinese pismo Wertherja, v katerem prosi Werther Alberta, naj mu posodi svoja dva samokresa, ker mora iti na dolgo potovanje. Albert veli Loti, naj da slugi samokresa. Tako mora Lota sama izročiti orožje, s kojim se Werther usmrti. Po odhodu Albertovem hiti Lota k Wertherju, da prepreči nesrečo.

IV. Wertherjeva smrt. Wertherjeva soba. Božični večer. Werther leži ob mizi smrtno ranjen. Lota prihiti vsa preplašena ali kmalu spozna, da mora Werther umreti. Lota razodene umirajočemu Wertherju svojo vročo ljubezen, ga poljubi, in kmalu na to izdihne Werther svojo blago dušo.

Začetek ob 1/2 8. Konec okrog 12.

FAUST

Opera v petih dejanjih. Besedilo po Goetheju spisala J. Barbier in M. Carré, vglasbil Charles Gounod.

Dirigent in režiser: F. RUKAVINA.

Faust (tenor) . . . . . g. Sovilski.
Mefisto (bas) . . . . . g. Zathey.
Margareta (sopran) . . . . . gna Zikova.
Valentin, njen brat (bariton) . . . . . g. Levar.
Marta, njena soseda (mezzo-sopran) . . . gna Rewiczeva.
Siebel, študent (sopran) . . . . . ga Levandovska.
Wagner, študent (bas) . . . . . g. Zorman.

Vojaki, meščani in meščanke. Prikazni v podzemeljskem kraljestvu. — Plese priredil g. baletni mojster Pohan. — Godi se na Nemškem v začetku šestnajstega stoletja. — Prva vprizoritev l. 1859. v Parizu.

I. Faust obupuje, ker je uvidel, da je v vedi zaman iskal rešitve svetovne uganke. Že si hoče vzeti življenje, kar zapojo velikonočni zvonovi in ga iztrgajo mračnim mislim. Sedaj pokliče hudiča na pomoč. Mefisto mu obljubi novo mladost, če se mu Faust zapiše. Faust privoli po težkem boju šele, ko mu je Mefisto pričaral Margaretino podobo pred oči.

II. Ljudstvo pije in raja pred mestom. Valentinu, ki se odpravlja na vojno, obljubita Wagner in Siebel, da bosta čuvala njegovo sestro Margareto. Pivcem se pridruži Mefisto in se spre z Valentinom; a Mefistu ne škodi orožje; vsi spoznajo osupli, da se tepejo z vragom samim in se umaknejo. Mefisto pokaže Faustu Margareto, ki prihaja iz cerkve. Faust jo nagovori, ona ga zavrne.

III. Mefisto položi Margareti na prag dragocen nakit. Deklica ga najde, si ga nadene in je vsa očarana. Faust pride in med obema vzplamti ljubezen.

IV. Valentin se je vrnil domov. Mefisto zapoje zabavljivo podoknico. Valentin plane iz hiše in pade smrtno ranjen v boju zoper Fausta in Mefista. Margareto, ki se vrže plakaje na umirajočega, prekolne. — P r e m e n a. Margareta išče uteho v cerkvi, ali zli duh jo muči, dokler se nezavestna ne zgrudi.

V. Mefisto privede Fausta v svoje čarobno kraljestvo, kjer ga omamijo lepe grešnice. (Balet.) Toda Fausta peče vest. Spomni se Margarete. Prikazni izginejo, in nenadoma je zopet na zemlji. Mefisto ga pelje k Margareti. — P r e m e n a. Margareta je v ječi, ker je umorila svoje dete. Faust jo hoče rešiti, a jo ne more pregovoriti, da bi šla ž njim. Ko se prikaže še Mefisto, kliče prestrašena devica v skrajni sili nebesa na pomoč; Bog se je usmili in jo sprejme k sebi. Fausta odvede Mefisto.

Začetek ob 8. Konec krog 11.

RIGOLETTO

Opera v treh dejanjih. Besedilo po Viktora Hugoja drami „Le roi s'amuse", napisal F. M. Piave, preložil A. Funtek. Vglasbil Giuseppe Verdi.

Dirigent: A. NEFFAT. Režiser: GJ. TRBUHOVIĆ.

Vojvoda mantovanski (tenor)			g. Drvota.
Rigoletto, njegov dvorni šaljivec (bariton)			g. Levar.
Gilda, hči Rigolettova (sopran)			ga Lovšetova.
Giovanna, njena varuhinja			ga Smolenskaja.
Sparafucile, bandit (bas)			g. Zupan.
Maddalena, njegova sestra (alt)			gna Kalouskova.
Monterone (bas)			g. Terčič.
Borsa,	dvorniki	(tenor)	g. Mohorič.
Marullo,	dvorniki	(bariton)	g. Zorman.
Ceprano,	dvorniki	(bas)	g. Perko.
Grofica Ceprano (sopran)			gna Pretnarjeva.
Paž (sopran)			gna Ponikvarjeva.
Stražnik (bariton)			g. Pip.

Dvorne dame in kavalirji. Godi se v Mantovi in okolici v XVI. stoletju.

Prva vprizoritev l. 1851 v Benetkah.

I. Slavnost pri vojvodi. Vojvoda pripoveduje svojemu dvorniku Borsi o neki deklici, ki jo je videl v cerkvi. Všeč pa mu je tudi grofica Ceprano. Stari Monterone, čigar hčer je bil vojvoda zapeljal, ga kliče brezuspešno na odgovor. Rigoletto, dvorni šaljivec, zasmehuje Monterona, ta pa prekolne vojvodo in Rigoletta. Monterona odvedejo v ječo. — P r e m e n a. Ulica. Rigolettov dom. Gilda presrčno pozdravi prihajajočega očeta Rigoletta. Ko čuje Rigoletto korake, hiti gledat, kdo prihaja, med tem pa smukne skozi vrata vojvoda, preoblečen v študenta, podkupi varuhinjo Giovanno in se skrije. Ko Rigoletto odide, se vojvoda približa Gildi, ki ga ljubi, odkar ga je videla v cerkvi. Prisežeta si zvesto ljubezen, vojvoda odide. Na ulici so vojvodovi kavalirji, ki naj Gildo ugrabijo. Prihajajoči Rigoletto vpraša, kaj nameravajo. Rečejo mu, da imajo nalog, ugrabiti grofico Ceprano, bivajočo nasproti. — Rigoletto naj se, kakor oni, maskira in naj jim pomaga. Ko lažnjivi kavalirji odvedejo Gildo, spozna Rigoletto, kako kruto so ga prevarili.

II. Dvorana. Kavalirji pripovedujejo vojvodi, da je Gilda že tu v sosednji sobi. Vojvoda hiti k njej.

Rigoletto se dela veselega. Ko hoče k hčeri, mu kavalirji branijo. Gilda je čula očetov glas in prihiti k njemu. Kavalirji odidejo. Gilda prizna, da ljubi svojega zapeljivca. Rigoletto misli le še na osveto, zaman prosi Gilda milosti.

III. Ulica. Krčma Sparafucilova. Rigoletto je najel bandita Sparafucila, naj umori nocoj vojvodo, ki zahaja v to krčmo zaradi lepe plesalke Maddalene, sestre Sparafucilove. Maddalena ve o nameravanem umoru, hoče pa vojvodo rešiti, ker ji je všeč, zato predlaga bratu, naj umori kogarkoli, da ne bo ob zaslužek. Vse to pa čuje Gilda ter sklene, žrtvovati se za vojvodo. Nevihta narašča. Gilda, preoblečena v moško obleko, išče zavetja v krčmi, potrka in komaj vstopi, zabodena umrje. Rigoletto zahteva mrtvega vojvodo, Sparafucile mu prinese zavitega mrliča, — kar se začuje glas vojvodov. Rigoletto pogleda mrliča, vidi svojo hčer in se zgrudi nanjo.

Začetek ob 8. Konec ob 10.

EVANGELJNIK

Opera v 3 dejanjih. Pesnitev in glasbo zložil Viljem Kienzl. Za slovenski oder priredil Friderik Juvančič.

Dirigent: A. BALATKA. Režiser: G. TRBUHOVIĆ.

Friderik Engel, justicijar v samostanu sv. Otmara (bas)	g. Zupan.
Marta, njegova nečakinja (sopran)	ga Levandovska.
Magdalena, njena prijateljica (alt)	gna Šterkova.
Janez Freudhofer, učitelj (bariton)	g. Romanowski.
Matija Freudhofer, aktuar v samostanu, njegov mlajši brat (tenor)	g. Sovilski.
Kozobrad, krojač (tenor-buffo)	g. Trbuhović.
Basar, puškar (bas-buffo)	g. Zorman.
Aibler, star meščan (bas)	g. Perko.
Njegova žena (mezzosopran)	ga Smolenskaja.
Hubrovka (sopran)	ga Trbuhovićeva.
Janko, mladenič (tenor)	g. Mohorič.
Deček (sopran)	gna Koreninova.
Nočni čuvaj (bas)	g. Ižanc.
Cunjarica (mezzosopran)	ga Lumbarjeva.

Lajnar, otroci, meščanje, kmetje, hlapec.

1. dejanje se godi v samostanu sv. Otmara na Spodnjem Avstrijskem leta 1820; 2. in 3. dejanje se vršita 30 let pozneje na Dunaju. — Prva vprizoritev l. 1895 v Berlinu.

1. dejanje. V opatiji pri sv. Otmarju živita brata Matija in Janez, prvi aktuar, drugi učitelj. Oba ljubita Marto, hčer samostanskega oskrbnika, ki je pa vdana le Matiji. Janez zatoži brata pri oskrbniku, ki v svoji jezi odpusti Matijo iz službe.

Marta in Matija jemljeta slovo in si prisegata večno zvestobo. Janez prisluškuje in sk'ene iz zavisti pogubiti lastnega brata. V ta namen zaneti ogenj v samostanu, in ko hiti Matija na pomoč, so ljudje mnenja, da je on požigalec, češ, da se je hotel maščevati radi odpusta iz službe.

2. dejanje. Trideset let pozneje najdemo Matijo na dvorišču dunajske hiše, kjer oznanja evangelij in pobira mile darove. Magdalena, prijateljica Martina izza mladih dni, ga spozna. Matija ji pove, da je pretrpel po nedolžnem dvajset let v ječi. Prišedši iz nje je zvedel, da si je bila Marta v obupu vzela življenje. Odslej potuje kot evangeljnik in živi od miloščine.

3. dejanje. Magdalena je strežnica pri Janezu, ki leži na smrt bolan v mali izbi. Bolezen ga muči in peče ga vest. Tu začuje glas evangeljnikov. Magdalena ga mora poklicati k bolniku, ki svojega brata ne spozna. Janez mu razodene svoj zločin in prizna, da je uničil življenje rodnemu bratu. Matija po hudem notranjem boju pove Janezu, kdo da je, in umirajočega brata njegovega greha odveže.

Začetek ob 1/2 8. Konec po 11.

BORIS GODUNOV

Muzikalna ljudska drama v 7 slikah. Vglasbil M. P. Musorgski, predelal in instrumentiral N. Rimski-Korsakov. Besedilo po Puškinu in Karamzinu poslovenil C. Golar.

Dirigent: F. RUKAVINA. Režiser: BORIS PUTJATA.

Boris Godunov, ruski car (bariton) . . .	g. Levar.
Feodor, njegova (mezzosopran) . . .	gna Kalouskova.
Ksenija, otroka (sopran)	gna Kalinova.
Dojilja	ga Smolenskaja.
Knez Vasilij Ivanovič Šujski, (tenor) . .	g. Sovilski.
Pimen, kronist, menih, (bas)	g. Zathey.
Napačni Dimitrij (Grigorij Otrepjev, tenor)	g. Kovač.
Marina Mnišek, hči vojvode iz Sandomira	gna Rewiczeva.
Varlaam, vagabunda (bas)	g. Zupan.
Misajil, vagabunda (tenor)	g. Mohorič.
Krčmarica (mezzosopran)	gna Šterkova.
Blaznik, (tenor)	g. Trbuhović.
Telesni bojar, (tenor)	g. Bratuž.
Lovicki, Cernjakovski, jezuita (bas)	g. Zorman.
Lovicki, Cernjakovski, jezuita (bariton) . . .	g. Perko.
Stotnik, (bas)	g. Zorman.

Glasovi iz ljudstva, bojarji, otroci bojarjev, strelci, straže, stotniki, magnati; poljske plemkinje, deklice iz Sandomira, romarji, narod. Godi se 1598—1605. — Prva vprizoritev l. 1874 v Petrogradu.

Nove dekoracije deloma po načrtu g. Sadikova, deloma po lastnem načrtu naslikal g. Skružný. Nove kostume po načrtu g. Sadikova izdelala ga Waldsteinova in g. Dobrý.

Prva slika: Boris Godunov, ki se je polastil prestola tako, da je umoril malega carjeviča Dimitrija, je kronan in stopa med slavnostno procesijo v cerkev, kjer se pokloni senci svojih prednikov. Narod ga navdušeno slavi.

Druga slika: Starček Pimen piše ruski letopis in končava z umorom Dimitrija. Navzoč je Grigorij Otrepjev, katerega muči tudi v sanjah častiljubna misel, kako bi izrabil v svojo korist dogodek o ubitem carjeviču Dimitriju, za katerega se pozneje izda.

Tretja slika se vrši v krčmi na litvanski meji. Dva vagabunda, Varlaam in Misajil, tipična za rusko življenje, sta pripeljala sem Otrepjeva, ki je pobegnil iz samostana. Pride policija, ki išče Otrepjeva, kajti samostan ga je bil že naznanil oblasti. Toda zvitost in smelost Otrepjeva rešita.

Četrta slika se godi v sobi carja Borisa. V njegovi družini vlada prijateljstvo, toda nad glavami vseh visi težka usoda. Borisa muči zavest, da je kriv nesreče svoje rodbine in svojega naroda. Knez Šujski mu prinese zdajci vest o groznem pojavu: ubit carjevič je tu v osebi lažnega Dimitrija. Ubogi car zapade strašni oblasti svoje težke vesti.

Peta slika. Deklice slave lepoto svoje gospodarice Marine, hčerke vojvode Sandomirskega. Lažni Dimitrij je vanjo zaljubljen. Marina ni zaljubljena, temveč častihlepna. Laska ji, postati ruska carica. Zato ga podpihuje na boj in mu obljubi ljubezen, če postane car.

Šesta slika se dogaja pod mestom Kromi. Otrepjevi pristaši so naščuvali sodrgo zoper Borisa in njegovo oblast. Ravnokar zasmehuje drhal Borisovega bojarja Hruščova. V to pride od rojstva blazni Ivanič, simbol uboge Rusije, ki jo potepta vsak, komur je ljubo. Vagabunda Varlaam in Misajil agitirata uspešno za Dimitrija. Nastopita dva jezuita, ki sta simbol nesreče Dimitrija, zakaj za časa svojega vladanja je dovolil propagirati papizem. Sodrga hoče oba obesiti, prihod Dimitrija ju reši. Narod vse pozabi in gre navdušeno za Dimitrijem.

Sedma slika. Bojarji se posvetujejo v granoviti palači v Moskvi. Knez Šujski, sovražnik Borisov, jim pripoveduje o bolezni carja, ki prihaja ves v njeni oblasti. Starček Pimen — naročil ga je nalašč Šujski — pripoveduje o čudežih, ki se prikazujejo na grobu ubitega carjeviča. To pripovedovanje stre Borisu zadnje sile. Car čuti bližino smrti, poslovi se od svojega sina in hoče v samostan, da najde tam odpuščenje za svoj strašni greh. Toda umira tik svojega prestola, katerega je osvojil za tako grozno ceno.

FERDO KOZAK:

Hamlet.

(O priliki gostovanja moskovskega umetniškega gledališča v Pragi leta 1921.)

Govoriti o „ruskem" pojmovanju „Hamleta" se zdi iz površnega predsodka izvirajoča sodba, ki je marsikateri oceni omogočila, da se je izognila bistvu vprizoritve. Brez dokazovanja hočem zbrati niz najsilnejših in najznačilnejših momentov in karakterizacij, da se v njih zazrcali predvsem, k a k o so moskovski igralci podali „Hamleta"; uverjen sem, da bo v tem mozaiku mogoče razbrati, kaj so podali, kaj njihova vprizoritev pomeni.

Predno govorimo o „Hamletu" samem, treba orisati v glavnem osebe njegove okolice. Ne vseh in tudi nobenih karakternih študij. Samo ona žarišča, kjer samolastno ustvarjanje poedinih značajev izživi v najpopolnejši izraz, kjer se zakrešejo osnovnosti duše, torej samo one žgoče utrinke, ki pravzaprav vse osvetljujejo, celega človeka, pred njimi in za njimi.

Kralj, ki ovit v zlato govori z visokega prestola samo kot veličanstvo, čigar besede zvene vse neposredno v svoj lastni slavospev, ki prihaja k svoji ženi neokretno, brez žara plemenite notranjosti in ki motri Hamleta v skriti skrbi za ugrabljeno krono in samo s tega vidika, ki v molitvi, pred bogom, razgalja le podel strah in se strahopetno tolaži z „mogoče bo še vse dobro", ta kralj se v drugem delu ujame v „mišnico", v prizoru, ki je bil režijsko blesteče izpeljan. Komaj pričenja kralj vstajati, zamaje neviden veter gnečo dvorjanikov. Sporedno s kraljevim ponašanjem jo premeša in poganja za njim, ki se sprva umika proti sredi, trči ob Hamleta in se okrene, zadene zdaj ob kraljico, zdaj ob Polonija, zdaj se zagozdi v gneči, le k izhodu ne more. Korak je vedno nestrpnejši, kraljevska impozantnost ugasne. V splošni zmedi se ne premaguje več, z rokami išče pred seboj, v polkrogu bega, usta odpre kakor bebec in za svojim vodnikom dere „blesteči" dvor. Zdaj je kralj ves samo on, splašena žival, s strahom v živčevju. Na vse je pozabil, nobene opore nikjer več; le hropeč krik: „Luči" Vpitje narašča, vse se mota in vzklika, dokler kralj ne zdrvi neokreten, polblazen

preko odra, se obrne še enkrat, da potegne za roko kraljico za seboj, za njima pa tropa zmešanih dvorjanikov. V par hipih je završel vihar preko odra, iz ozadja se čujejo le še kriki na hodnikih in po dvoranah: „Luči! Luči!“

Konec drugega in začetek tretjega dela veže petje za zaveso. Ko se zagrinjalo dvigne, sedi kraljica sama sredi svetle sobane z odprto teraso v ozadju na desni. Pred njo poje zbor belo oblečenih devic z lilijami v rokah „Ave Maria“. V ozadju buče orglje. Luč je bela, svetla, z rahlim tonom modrine neba in umirjene svete pesmi. Kraljica v svileno modri obleki z belim šalom si podpira glavo in strmi pred se; drobna zarezica med očmi izdaja njeno skrb ali bolje nevoljo nad vsem tistim, kar jo je spravilo iz ravnotežja. V tem je najtočnejše izraženo njeno duševno stanje. Saj je v razgovoru s sinom podobna človeku, na katerega se nenadoma usuje nadležno mrzel dež. Groza jo je sinovih besed, njegovih oči, njegovega obraza, bolj groza, kakor „črnih peg“ v lastni duši. Vroča sugestija Hamletovih besed jo je oropala le ravnotežja, zbrisala na ustnicah se zibajoči nasmešek in jo vrgla med dva sveta. „Kaj naj storim?“ vprašuje sina. Vprašuje človeka, ki nima nobenega lastnega, res iz vesti porojenega merila za svoje delo. Zato je njena bolečina le polnočni strah, trenotna zbeganost. Preslaba je, veliko prepovršna, da bi priznala svoj greh. In tako se v začetku tretjega dela naslaja ob sveti pesmi in noče nikogar videti krog sebe, niti Ofelije ne. Rana v spominu še skeli, toda ona uhaja bolečini in razmišljanju; pozabljenja išče v molitvi, v nekakem verskem zamaknjenju, pol mističnem uživanju. Vera ni potreba njenega srca. Svetosti razpoloženja ne išče vsled notranjega življenja, pač pa se je čisto poslužuje kot uspavalnega sredstva slučajno vzbujenega nesoglasja in strahu.

Izčrpno je bilo podano bistvo Polonijevega značaja. Je človek, ki ga s celim zunanjim svetom veže le njegova osebna korist. Služi tistemu, od kogar je odvisen, toda ne služi slepo. Le računa ž njim, je starec golega razuma, golega računa. Vsa njegova dobrodušnost, njegova šala, vse to je maska. Zase si je vedno na jasnem, kaj hoče. In med to svojo osebno koristjo in koristjo svoje družine in pa med svojo okolico previdno suče čolnič svojega ponašanja, govorjenja in dela. Je pravzaprav brez srca, brez čuta, brez razumevanja. V občevanju s svojimi otroci se razlikuje Brezčutne stroje bi hotel napraviti iz njih; ima jih rad, toda čisto na svoj način. Laertes in Ofelija mu ne pomenita nič toplega, živega, čutečega; nanje gre kakor advokat na zadevo, ki je njegov osebni interes in jo vsled tega hoče dobro izpeljati. Kaj naklonjenost, kaj ljubezen — neumnost! In brez ugovora. Proti svojim

uveljavlja svoje mnenje absolutno. Vrh tega pa je gibčen, vedno na preži, povsod poleg — človek, ki se zna napraviti nenadomestljivega. Skratka: človek, ki za vse, kar dela, ve, zakaj dela, in predvsem zase dela; človek, ki so mu vsi ljudje krog njega le številke, suhi problemi, ki je treba biti ž njimi na čistem. Kristal družabne organizacije.

Impozantno je ustvarjena Horacijeva osebnost. Koliko življenja so obudili Rusi v tej vlogi, kako živo osvetili z njo marsikatera temna mesta. V ruski vprizoritvi pomenja Horacijo baš obratni Hamletov značaj. To v prvi vrsti, poleg drugih, z globokim umevanjem podanih fines. Horacijo je neizmerna, železna sila, ki pa vsled svojega stališča v celoti ne deluje iz lastne inicijative. Gleda in se ima popolnoma v oblasti. Nezrušljivo je ravnovesje njegove notranjosti. Včasih se zdi, da je to poosebljeno dejanje rojeno za hlapca; blagor rokam, ki bi predramile orjaško moč. Toda Horacijo ne služi. Je mož, ki gre samo s tistim, ki ga ljubi, a ne zaradi tradicij, zaradi odvisnosti ali navade. Njegova ljubezen do Hamleta temelji v njegovem samostojnem presojanju ljudi, v njegovem notranjem merilu poštenja in nepoštenja. S Hamletom ga spaja čisti, nezmotljivi čut srca, ki mu obenem veže roke. Kajti prisegel je, da bo molčal o vsem in v vseh slučajih. Tako stoji vedno v ozadju s svojim mečem v roki, tih, resen, pozoren in trd, potisnjen v strašno samoto, ki mora z živo utripajočim srcem zreti na propast svojega najdražjega. On edini ve vse, a njegov čut mu obenem razkriva prepad med njegovo in Hamletovo potjo. Zato nikdar ne vprašuje o vzrokih prijateljevega trpljenja — ves je marmornato ozadje, kamor reže dejanje svoj grenki sled. Samo enkrat stopi iz ozadja, in sicer v drugem delu, po nastopu igralcev, ko oznanita Rosenkranz in Güldenstern Hamletu, da želi kraljica govoriti ž njim. Tedaj prosi Hamlet vse, da ga puste samega. K Horaciju se sklone in ga objame — v rokah mu pa ostane Horacijev meč. Začuden pogled na meč in na prijatelja — oba sta se v nemem trenotku do dna razumela. Tihi prijatelj je pojmil zločin in poveril Hamletu svoj meč na pot. Ne zaradi matere, ampak sploh — kot znamenje, kot simbol.

V tem, le v glavnem zarisanem okvirju se izživlja Hamletov značaj. Princ danski, dovršen dvorjanik, slušatelj wirtenberške univerze, globoki ljubitelj umetnosti, ljubljenec vojakov in ljudstva, sijajen sabljač, v dnu duše mehak, toda v sodbi strog in brez kompromisov, nagibajoč k zamišljeni otožnosti, toda v svojih čustvih jasen in odkrit, plemenit — ta človek ostrmi nad početjem svoje matere. Bolj od očetove smrti ga je zabolela materina svatba. Njegov čut je razločil videz od resničnosti in se mu uprl z vso svojo čistostjo, z vso

intenzivnostjo. Tu sem videl v ruski vprizoritvi prvo linijo v ustvaritvi Hamletove osebnosti. Vsak človek ima v svojem življenju trenotek, ko se zagrinjalo pretrga na dvoje in ko vse tisto, kar spi v podzavesti in kar ga očrtava kot njega in nikogar drugega, sili v izobraženje in podčrtanje svoje življenske resnice, k dejanju na znotraj in na izven. Tako zadene Hamlet ob laž svoje okolice s celim svojim bitjem, z resnico cele svoje notranjosti, brez vsake umstvene teorije in miselnih predsodkov. Duša, ki jo je mati značila mater in ki je bogvekdaj že prej odklonila strica, ker je ljubila popolnost očetovega značaja, ta duša se je ranjena v svoji osnovi, v svoji najglobji človečnosti razklala v teman prepad, odkoder so se najprej in predvsem razlile črne vode bolečine in jo prepojile s strupenim sokom, podobno čaši, do roba zvrhani z znanostjo resničnega doživetja. „Slabost, tvoje ime je ženska," šepečejo usta, toda to ni modrovanje možganov, to je le tresoč protest, upiranje rok zoper najbližje, to je v bridkem smehljaju kaplja iz črnih voda, da se zdrzneš nad njihovimi skrivnostnimi gladinami, ki jih slutiš v vseh zgibih, v celem človeku pred seboj. To je uvod, osnovni akord, ki zveni skozi do konca in daje barvo celotnemu poznejšemu dejanju in čustvovanju. Človek s prepadom v globinah pa stopi na pot popolnega izraza svoje podobe.

(Dalje prih.)

Po srenu in ledu.

Po srenu in ledu srebrnem
gre deklica v zarjo bleščečo,
o, vzemi s seboj me, nevesta,
naj gledam te, čarobno srečo!

Srce mi boš svoje razkrila
pri zlati večerni svetlobi
in sladko vso noč govorila
o najini verni zvestobi.

C. Golar.

Faust v glasbi.

Ni čuda, da je Goethejevo genialno delo inspiriralo kar legion glasbenikov najrazličnejših narodov in najrazličnejših zmožnosti, ki so z večjim ali manjšim uspehom poskusili podložiti glasbo vsečloveški pesnitvi v vseh mogočih formah, kakor pesmih, simfonijah, kantatah, melodramah, operah itd. Goethejeva lirika, iz katere se glasba takorekoč sama izliva, potem dramatičnost in na mnogih mestih veličanstvenost (posebno v II. delu, ki si ga je predstavljal sam Goethe kot slavnostno igro — Bühnenfestspiel — z blestečo opremo in dostojno glasbeno podporo), dalje filozofska globokost idej in metafizično hrepenenje glavnega junaka — vse te prednosti so po štetju W. Kienzla navdušile iz različnih vzrokov okoli 80 avtorjev za komponiranje glasbenih del. (Kienzl vpošteva samo dela večjega stila; ne navaja neštetih pesmi, zborov in drugih malih glasbenih form, obdelujočih kakoršnekoli fragmente iz „Fausta".) Zanimive so lastne besede Goethejeve, ko pripoveduje, kako si je predstavljal značaj glasbe k Faustu: „Die Musik müsste im Charakter eines „Don Juan" sein. Mozart hätte den Faust komponieren müssen." Ta izrek je najboljši dokaz kongenialnega razumevanja Goetheja, ki je bil v tehniškem oziru popoln glasbeni laik.

Že mnogo let pred Goethejevim „Faustom" so eksistirale v 16. stoletju številne nemške narodne pesmi, katerim je dala besedilo frankfurtska „Historia von Dr. Johann Faust, dem weltbeschreiten Zauberer und Schwarzkünstler". Dvesto let pozneje je postala oseba vragu zapisanega čudaka drja Fausta velik tip večno nezadovoljnega in hrepenečega bitja. Tu se pojavljajo prvi fragmenti Goethejevega dela. Ti odlomki, zloženi v slučajni formi, tvorijo libreto prvi faustovski operi Ignacija Walterja, proizvajani v Bremnu in Hannovru leta 1797—98. Leta 1808 je izšel popoln prvi del Goethejevega dela. Sam avtor je prosil svojega prijatelja Zelterja, naj vglasbi nekaj mest, kar je Zelter šele čez dolgo časa storil. Njegova balada o kralju iz Thule je znana. Leta 1820 so proizvajali Fausta z glasbo poljskega kneza Radzivilla, katero je hvalil sam Schumann. Slavna opera je bil nekdaj Faust Ludvika Spohra. Zložil ga je v teku 4 mesecev v Pragi. Proizvajali so ga v Frankfurtu. Opera je vseskozi romantična in se vsled svoje nedramatičnosti ni mogla obdržati na repertoarju. Dva

velika komponista pesmi Franz Schubert in Karl Loewe sta se lotila vabljivih pesniških sižejev iz Fausta kakor Gretchen am Spinnrade, König von Thule, Gretchens Gebet. Uspehi Spohrovega Fausta niso dali spati manjvrednim komponistom lahkokrilih vaudevillov in Wenzel Müller je preskrbel veselim dunajčanom v takem stilu „Faust's Mantel". Tudi sladki Mendelssohn je vglasbil fantastično „Walpurgisnacht," ki je posebno v Nemcih znana in slavljena kantata.

Albert Lortzing, igralec, pevec, dirigent in komponist v eni osebi, je komponiral za Goethejev jubilej (1849) celo vrsto scen iz II. dela Fausta, proizvajanih leta 1901 v Lipskem na tamkajšnji filharmoniji. Schumannu je dala katoliška romantika Fausta, ki je odgovarjala njegovi individualnosti, povod za skladbo „Faustverklärung". Ta skladba je olajšala mnogim poslušalcem razumevanje končne scene Fausta. Richard Wagner je že z 19 leti komponiral 7 pesmi iz Fausta. Za časa svojega prvega bivanja v Parizu (l. 1839 — 40) je komponiral simfonično skladbo, katero je ravnateljstvo konservatorija odklonilo. Potem je ležala dolgo v njegovi pisalni mizi in zagledala dan šele po 15 letih v Zürichu, prenovljena in z imenom „Eine Faustouverture". Genialni dirigent in neumorni koncertni govornik Hans Büllow piše med drugim o njej: . . . „Kein Privatleiden eines gewissen Faustes, sondern ein Leiden allgemein menschlichen Inhaltes. Nicht also der goethesche Faust ist der Held, sondern die Menschlichkeit selbst." Na nov način je rešil problem Fausta Franc Liszt s tem, da je porabil zanj obliko trodelne simfonije. Trije glavni tipi dajejo tudi imena trem stavkom njegove simfonije: Faust, Gretchen in Mefisto. Lisztova glasba dobro karakterizira filozofsko pojmovanje Fausta, naivnost, lepoto in dobroto Margarete, ironijo, humor in demoničnost Mefista. Zöllnerjeva muzikalna drama, obsegujoča celi prvi del od prologa v nebesih do scene v ječi je bila v Pragi, Monakovem, Kölnu in Hamburgu dobro sprejeta, ampak si ni priborila stalnega mesta v repertoarju. Tudi dela Cirila Kistlerja in Avgusta Bungerta niso imela posebnega uspeha in so šla brez glasu čez nekatere nemške odre. Kako daleč seže nesramnost raznih parazitov genialnih del, dokazuje balet „Faust", vprizorjen eno leto po Goethejevi smrti v Londonu. Zložil ga je z raznimi polkami, valčki itd. neki Adolf Adam. Hervée pa je spravil Fausta celo v opereto „Le petit Faust". Tudi Brahms, Boieldieu, Rossini, Meyerbeer in Čajkovski so se bavili z mislimi in načrti, da bi komponirali Fausta. Malo znana je Rubinsteinova karakteristična slika „Faust".

Lahki in frivolni Giacomo Rossini je imel gotovo že cel scenarij, pa si je premislil zaradi znane „Faustwut", ki je

razsajala po Parizu, kjer je hotelo imeti vsako gledališče svojega „apartnega“ Fausta. Ta modna blaznost in julijska revolucija, ki je tedaj izbruhnila, sta mu vzeli veselje do komponiranja, kakor se je izrazil sam napram svojemu prijatelju Ferdinandu Hillerju. Kompilacijo obeh delov Fausta je sestavil libretist Verdijevih oper „Othella“ in „Falstaffa“Arrigo Boito v svoji operi „Mephistopheles“, ki je pri premieri v Milanu propadla in si pridobila šele pozneje zaradi svoje visoke muzikalne vrednosti častno mesto v italijanski operni produkciji.

Na specijalno galski način so pojmovali Fausta Francozi. Njih naravi je bila najbližja sentimentalna romantika in efektna zunanjost nekaterih Faustovih scen. Leta 1827 je bila premiera Goethejevega „Fausta“ v Parizu s scenično glasbo Beaucourta. Pozneje l. 1831. so igrali „Fausta“ v „Théatre Italien“ z glasbo Louisa Bertina. Edini Hektor Berlioz je s svojo dramatično legendo „La damnition de Faust“ napisal delo, vredno Goethejevih verzov. Najbolj znana in priljubljena je faustovska glasba Charlesa Gounoda (1818—93) v njegovi operi „Margareta“, kjer je položena glavna važnost na erotični moment in je fllozofska vsebina Fausta izključena. Zato je tudi operi bolj primeren naslov „Margareta“ nego „Faust“. 19. marca 1859 je bila premiera v Theatre Lyrique z Mme Carvallio v glavni vlogi Takrat, (tako poroča Jules Massenet iz osebnih spominov) se je videlo prvič v gledališču, kako se dviga mesec nad vrtom, pokritim z naravnimi cvetlicami. Od leta 1682. dalje se je opera naglo širila in osvajala svet. Poleg „Carmen“ je postala ena najpriljubljenejših oper in njena tisoča repriza se je vršila v Parizu 14. decembra 1894. leta.

Kosi iz nje, kakor valček in Sieblova graciozna pesmica „Cvetke nežne, prosite ve zame“ ne manjkajo v nobeni domači glasbeni knjižnici. Vplivi Meyerbeera, Aubera in Webra se sicer pojavljajo, toda koder nastopa Gounod kot čist lirik, tam dobiva njegova sladka kantilena svoj individualni značaj.

Nazadnje omenim še G. Mahlerja, ki je porabil Goethejeve verze h koru v osmi simfoniji, in Weingartnerja, ki je zložil popolno scenično glasbo k obema deloma „Fausta“. Velik prijatelj Goethejevih pesnitev je bil tudi Beethoven. Čital jih je često in posebno rad. Leta 1823. se je izrazil proti svojemu drugu: Ko bo ta perioda (namreč doba materialnih in drugih skrbi) minula, upam, da končno napišem to, kar se mi zdi v umetnosti najvišje: „Fausta“. Žalibog, svet tega ni dočakal.*

Ant. Balatka.

---

* Ta članek je posnet po študiji dr. Simnona: Faust in der Musik.

Par obiskov.

Góri na Dunaju, na „Rotenturmarici“ stoji tako za oglom gledališče „Kammerspiele“. In tam koraci vsak dan po dvakrat, po trikrat kontrolor Reif. V gledališkem svetu pač ni nobena kapaciteta — je kontrolor in to je vse. A Ljubljano pozna. — Obiskal sem ga v njegovi pisarni. Tam je on gospod. — Neomejen. In podpisuje račune. Honorarje. S ščipalnikom na nosu. In z izredno resnostjo. In suverenskim preziranjem onih, ki pridejo po te honorarje. — Sedim torej v tej pisarni, zavaljeni s papirji — in pogovarjava se. „Da, pravi, dolgo let sem bil v Ljubljani, vsa leta za časa direktorja Wolfa. Se spominjate še nanj? In prav dobro sem poznal vse vaše zajce.“ In jaz mu pomagam, povem par imen — spomin se mu omehča. „Kje je Verovšek, Danilo — so še pri vas in kje je B. . . . B . . . — Boršnikova? Vsi še živi, zdravi, čili! Mož se zamisli. Glava mu je že močno siva in lice polno gub . . . Zrcalo težke, težke poti — priča morda še težje sedanjosti . . . K meni se okrene in pravi: „Veste lepo je bilo tam pri vas, vsakega prvega, ko je bila gaža smo večerjali „pri Slonu“. Večerjali kapitalno, opulentno — ein Lucullusfest. Pozdravite jih — kontrolor Reif se jim klanja.“ Potem zamahne z roko in pravi po slovenski: „Hudič!“ —

* * *

Vrata ravnatelja Burgtheatra so močno zastražena. Kot vrata, ki vodijo v paradiž. Zastavljena z mnogimi ovirami. Najprej je doli ob vhodu „portir“. Ta ne ve ničesar in vas pošlje v prvo nadstropje. Tam je sluga. Ta tudi ne ve ničesar. In vas pošlje v drugo nadstropje. Tam sta kar dva. In vam enoglasno povesta, da gospoda ravnatelja ni, da se ne ve, kdaj pride, in če pride, da ne bo nikogar sprejel. Da je tako naročil. Zapovedal! Ukazal. — In vi greste. Drugi dan isto. Tretji dan zopet isto. A iz pisarne ob strani hodijo vedno ljudje. In tam zadaj, za to pisarno, tako v tretji, četrti sobi, slutite ravnatelja. Šele po ovinkih, z zvijačo, čez par dni, se mi je posrečilo dobiti pismeno povabilo k avdienci h gospodu Antonu Wildgansu, dramatiku in novemu ravnatelju Burgtheatra i. t. d. - S povabilom v žepu pridem zopet v tiste tako skrbno čuvane predsobe. „Je gospod ravnatelj tu?“ „Ne, ni ga, in če pride, ne bo sprejel nikogar.“ Oba stražarja povesta to, enoglasno, v tonu, ki vas mora prepričati. Tu me

objame sveta jeza in razkačen potegnem povabilo, glaseče se na moje ime in na deseto uro. Zadel sem v črno. „Ah so," pravita in vrata so se pričela odpirati, opravičila deževati. Čez par trenotkov sem na cilju. Wildgans sedi poleg ogromne, z rdečim blagom prevlečene pisalne mize. Nasproti mi pride in poda mi roko. Ogromno roko, močno roko. In stisne mojo. Krepko. Preveč krepko. Tako, da sem stisnil zobe. Je orjak po figuri in njegovo lice kaže jasen in zdrav značaj. Sedeva in kramljava. — Kaj da igramo? Kdo je v upravi? Župančič je dramaturg. „Župančič, Župančič, das ist ein Dichter — ich kenne seine Gedichte — zum Teil." — Je dovolj objektivno informiran o razmerah pri nas in vesel, da nameravamo v tekoči sezoni vprizoriti njegovo tragedijo „Ljubezen". Daje mi direktive za vprizoritev in pravi, da bo prišel k premieri, če mu bo čas dopuščal. Govori o načrtih, ki jih ima z Burgtheatrom, o krizah in o poslednji aferi v Schönbrunnskem gledališču . . . Med tem pozvoni telefon in pretrga še nedogovorjen stavek. Škoda, pravi, afera je še sveža, pravkar me kličejo k prezidentu — mi morate oprostiti In zopet mi stisne roko. — V predsobah se je nabrala publika — igralci in gospodje v črnih suknjah — vsi čakajo — ko grem mimo njih, me gledajo začudeno in divje. V očeh se jim bere: hvala Bogu — sedaj pridemo na vrsto mi. — Sluge v prvi predsobi pa se priklonijo globoko — ker tako dolgih avdijenc menda niso vajeni . . .

* * *

In še o enem obisku. Pri Schwabeju in Co. v Berlinu. Izdelujejo tam reflektorje in električne naprave za gledališča. Vse Reinhardove odre so opremili z aparati. In ne vem katera gledališča še. Cel katalog pisem priznanja od različnih uprav. Sedim s šefom firme v poizkusni dvorani. Je to velika dvorana, majhno gledališče z odrom, kulisami in neštevilnimi aparati, reflektorji, žarnicami, velikimi, malimi. — Okna se zagrnejo, in predstava se prične. „Vse nebesne pojave in elementarne dogodke, ki se izvrše lahko tekom štirindvajsetih ur, vam hočem eksprementirati. Izvolite smodko, se lažje govori. — Gospod pričnite." — Oder predstavlja obalo ob morju, par temnih cipres, na sredi žrtvenik.

Noč. Modra, italijanska noč, že proti jutru. — Samo ena zvezda sveti, z rdečkastim sijajem. Od horizonta, tam doli od morja, iz tal odra se prične svetliti. Rdeče, vedno bolj in bolj, vse nebo je rožasto rdeče. Zvezda izginja. Zarja se spreminja počasi v rumeno, vedno v svetlejšo. Jutro. Svetlo, svetlo modro nebo, skoraj belo, človek občuti jutranjo roso in sveži zrak. In ta modra barva postaja močnejša,

oder svetlejši in že je zalit v intenzivno luč južnega solnca. Poldan. In sedaj pride od desne oblaček. Bel. In eden od spodaj. Od morja. In drugi večji. Tretji. Potem prihajajo temnejši. Večji. Od raznih strani. Vsa luč je rumena siva pravzaprav. Nebo preobloženo z oblaki. Črnimi kot pošasti. Zdaj šine blisk. Zdaj drugi. Nevihta. Vse odsev narave, fotografija. Neverjetno. Človek strmi nad silo tehnike. — Nato se ti črni oblaki počasi razprše in nebo postane rumeno, se izpremeni v oranžno in postane tako kakor je cinober. „Das ist die Lieblingsfarbe Professor Reinhards“ — pravi gospod Schwabe — In nebo se spreminja polagoma v one mehke večerne barve, ki jih vidimo včasih in pravimo: „Če bi ne videl sam, pa bi ne verjel. Kakor na podobah, na razglednicah. Prav tako postane nebo. — In večerna zarja in luči ginejo proti morju. Nato ena zvezda, potem druga. Vse nebo je posuto z zvezdami. Orion in Veliki voz in druge skupine zvezd. Potem privandra mesec počasi, enakomerno kot v resnici. Izza obale morja. Najprej je rdeč, potem postaja bledejši. In oder je zalit v mehko mesečino. „Imamo tudi prvi in zadnji krajec v zalogi, in različne repatice. Zadnjič smo prodali tri v Stockholm“, — pravi gospod Schwabe. In žrtvenik na sredi odra zagori z rdečim plamenom, gori, gori in dim se vali k nebu. Naenkrat zagore ciprese. Najprej ena; plamen jo liže, se vzpenja, objame druge. Dim, ognjeni jeziki se vijejo. Grmada. Kres. Ni ga v naravi lepšega. Tu gospod Schwabe vstane in pravi: „Unsere letzte Erfindung.“ Predstava je končana. — In vsi ti aparati, vsa ta nebesna čuda se kupijo lahko za pol milijona mark.

O. Š.

Na polju.

Oblačno je nebo,
in droben dež prši
na polje, gozd in vas in cesto,
skoz sivo se megló
iz dalje le blišči
v sijaj luči zavito mesto.

In tiho vse okrog,
kot da zamišlja noč
nevihte, bliske in požare,
in kot da šteje Bog
lahnó šepetajoč
vesoljnega srca udare.

Rad. Peterlin-Petruška.

Božična serenada.

Š. V.

Noč naju vabi v objem,
iz bisernih zvezdic venček ti spleta,
luna v sijajino zlato odeta
za tvoj je sprejem.

Gledam. Odprla si okno drhte,
narava skrivnosti neznane šepeče,
da ti srce nemirno trepeče,
očesi — zvezdi vzplamte.

Lahno se sklanjaš skoz okno v večer,
a jaz tvojih zvezdic zrem pota,
svetijo, kjer je moja samota,
in zame ljubezni je sveti večer.

GUSTAV STRNIŠA.

Smehlja se.

Smehlja se v solncu mladi maj,
senica v grmu gostoli,
in rožne vence plete gaj —
kje tvoja sreča se mudi?

Zaljubljena in rdečih lic
kje hodi tvoja ljubica,
kje sladki je ljubezni klic,
ki v cvetje makovo pelja?

Ne čakaj, sreča, pridi že,
da roža, gaj ne ocvete —
naj vzamem in objamem te,
da mi srce prej ne umrè.

C. Golar.

Cene prostorom.

Parter	Drama	Opera
Sedež I. vrste	10 D	15 D
„ II. — III. vrste	9 „	13 „
„ IV. — IX. vrste . . .	8 „	10 „
„ X. — XIII. vrste . . .	6 „	8 „
Dijaško stojišče	2 „	2 „
Lože		
Lože v parterju in I. redu za 4 osebe . . .	40 „	60 „
Balkonske lože za 4 osebe .	30 „	45 „
Nadaljne vstopnice v I. redu in parterju . . .	8 „	10 „
Nadaljne vstopnice v balkonskih ložah . . .	5 „	8 „
Balkon		
Sedež I. vrste	7 „	10 „
„ II. — III. vrste	5 „	7 „
Galerija		
Sedež I. vrste	3 „	4 „
„ II. — V. vrste	2 „	3 „
Stojišče	1 „	1 „

Vstopnice se dobivajo v predprodaji pri dnevni blagajni **(operno gledališče)** od 10. do pol 1. ure in od 3. do 5. ure in na dan predstave pri blagajni. — Sedeži in lože se naročajo lahko tudi telefonično (št. 231.

Med predstavo vstop ni dovoljen.

Ponatisk dovoljen
le z označbo vira.

Gledališki list izhaja vsako soboto in prinaša poročila o repertoarju Narodnega gledališča v Ljubljani, vesti o gledališki umetnosti pri nas in drugod, kratke članke o važnejših dramskih in opernih delih in njih avtorjih. Sodelujejo: Fran Albrecht, Anton Funtek, Pavel Golia, Fran Govekar, Matej Hubad, Friderik Juvančič, Pavel Kozina, Alojzij Kraigher, Ivan Lah, Anton Lajovic, Ivan Prijatelj, Ivan Vavpotič, Josip Vidmar, Oton Župančič in dr.

TISKA UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI.